

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Zánik účasti společníka s.r.o. ve společnosti, zánik členství družstevníka v družstvu v důsledku postižení jeho obchodního podílu, členského podílu v exekučním řízení.

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, Srpen, 2014

.....

Obsah:

Úvod:	s. 5
1. Společnost s ručením omezeným	s. 6
1.1 Charakteristika společnosti s ručením omezeným	s. 6
1.2 Obchodní podíl společnosti s ručením omezeným	s. 7
1.3 Vznik a zánik účasti na společnosti s ručením omezeným	s. 9
1.4 Zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným jako nepřímý následek soudních rozhodnutí	s. 10
1.5 Exekuce postižením obchodního podílu společnosti s ručením omezeným	s. 11
1.6 Překážky zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným soudem	s. 12
1.7 Následky zániku účasti ve společnosti s ručením omezeným	s. 14
1.7.1 Uvolnění obchodního podílu	s. 14
1.7.2 Změna zapsaných skutečností v obchodním rejstříku	s. 15
1.7.3 Změna společenské smlouvy	s. 16
1.7.4 Kmenový list	s. 17
1.8 Judikatura zaměřena na postihnutí podílu společníka v s.r.o. exekucí	s. 19
1.8.1 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005	s. 19
1.8.2 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 850/2006	s. 22
1.8.3 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Cdo 339/2008	s. 25
1.9 Obnova účasti ve společnosti s ručením omezeným	s. 29
2. Družstvo	s. 32
2.1 Charakteristika Družstva	s. 32
2.2 Členství v Družstvu	s. 33
2.3 Členský podíl v družstvu	s. 33
2.4 Zánik členství v družstvu z důvodu postihnutí jeho členského podílu exekučním řízením	s. 35
2.5 Vypořádací podíl	s. 35
2.6 Judikát o obnově účasti v družstvu	s. 36
3. Exekuce	s. 40

3.1	Předpoklady pro exekuci	s. 40
3.2	Novela exekučního řádu a občanského soudního řádu	s. 42
3.3	Judikát o zastavení exekuce	s. 45
4.	Závěr	s. 49
5.	Seznam použitých zdrojů	s. 50

Úvod:

Tato diplomová práce se zabývá problematikou postihnutí podílu ve společnosti s ručením omezeným a postihnutím družstevního podílu v družstvu exekučním řízením. Stručně seznámí čtenáře s charakteristikou jak společnosti s ručením omezeným, tak charakteristikou družstva a exekučního řízení. V celé práci jsou použity poznatky ze staré právní úpravy a z nové právní úpravy, účinné od 1. 1. 2014, práce tedy byla vytvořena také za účelem komparace těchto právních úprav. Obsahuje také několik vybraných judikátů pro konkrétnější představu o rozebíraných problémech a jejich užití v praxi.

1. Společnost s ručením omezeným

1.1 Charakteristika společnosti s ručením omezeným

Dle zákona lze společnost s ručením omezeným charakterizovat jako společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku. Na základě tohoto zákonného vymezení chápeme společnost s ručením omezeným jako jednu z kapitálových obchodních společností. Nelze ale opomenout fakt, že tato koncepce právní formy společnosti obsahuje nezanedbatelné znaky společnosti osobní.

Společnost s ručením omezeným obligatorně vytváří určité orgány společnosti. Mezi tyto orgány řadíme statutární orgán jednatele a valnou hromadu. Markantním znakem valné hromady je nejvyšší místo v hierarchii orgánů společnosti s ručením omezeným. Její působnost je zakotvena v § 125 odst. 1 ObchZ. Statutární orgán jednatele, lze pak označit jako orgán, do jehož kompetence patří obchodní vedení společnosti.

Dále má společnost s ručením omezeným povinnost vytvořit rezervní fond. Jeho výše podléhá jistým omezením. Rezervní fond je tvořen „z čistého zisku vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v němž poprvé zisk vytvoří, a to ve výši nejméně 10% z čistého zisku, avšak ne více než 5% z hodnoty základního kapitálu. Tento fond se ročně doplňuje o částku určenou ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, nejméně však 5% z čistého zisku, až do dosažení výše rezervního fondu určené ve společenské smlouvě nebo ve stanovách, nejméně však do výše 10% základního kapitálu.“¹ Na základě určitých eventualit, například využití rezervního fondu na úhradu ztráty společnosti s ručením omezeným, svěřuje zákon možnost použít prostředky z rezervního fondu valné hromadě. V ostatních případech, kde není zákonem určena správa nad prostředky rezervního fondu valné hromadě, rozhodují o použití rezervního fondu jednatele. Další neopomenutelnou limitací užití prostředků rezervního fondu je, že do výše 10% základního kapitálu je možno

¹ Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 132 s.

použít rezervní fond pouze ke krytí ztráty společnosti.

Dle mého názoru, je povinnost společnosti s ručením omezeným vytvářet rezervní fond, velice žádoucí a má v našem právu své místo oprávněně. Hlavní smysl tohoto nástroje spatřuji v utvoření finanční stability společnosti a určité ochrany společnosti a jejích společníků. Zároveň vytváření rezervního fondu považuji za určitý odraz odpovědnosti.

Založení společnosti s ručením omezeným je umožněno fyzické i právnické osobě. „*Společnost je právnickou osobou, odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Společníci ručí omezeně – do výše nesplaceného základního kapitálu zapsaného do obchodního rejstříku.*“² Společnost s ručením omezeným lze zakládat jak za účelem podnikání, tak i za účelem vykonávat jakoukoliv činnost zákonem dovolenou.

1.2 Obchodní podíl společnosti s ručením omezeným

Účast společníka na společnosti s ručením omezeným a z této účasti plynoucí práva a povinnosti představuje obchodní podíl. „*Obchodní podíl je druhem majetkové hodnoty, jde o jinou penězi ocenitelnou hodnotu. Nestanoví-li společenská smlouva něco jiného, určuje se jeho výše podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti.*“³ (Podle této definice obchodního podílu, nelze na obchodní podíl nahlížet jako na věc, ale jako na jinou majetkovou hodnotu. S příchodem nového občanského zákoníku účinného od 1. 1. 2014 se však tato definice mění a tento Nový občanský zákoník již obchodní podíl za věc považuje tím, že vymezuje věc jako vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí).

Markantním omezením je, že každý společník, je limitován možností vlastnit pouze jeden obchodní podíl, jehož výše se mění v závislosti na tom, zdali se účastní dalším vkladem. Matematicky lze vyjádřit výši obchodního podílu procenty nebo zlomkem. I když je každému společníku umožněno vlastnit pouze jeden obchodní podíl, zákon připouští, aby více osob mohlo vlastnit jeden obchodní podíl, kde se práva vyplývající z tohoto podílu uplatňují prostřednictvím společného zástupce. (Od 1. 1. 2014 je na základě

² Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 132 s.

³ Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 134 s.

nové právní úpravy pravidlo moci vlastnit v téže společnosti s ručením omezeným pouze jeden obchodní podíl zrušeno). Pokud jeden podíl vlastní více osob jsou tito spolumajitelé vázáni společně a nerozdílně plnit povinnost splácet vklad.

Zákon počítá i s možnou změnou majitele obchodního podílu a proto upravuje přechod a převod obchodního podílu. Přechod obchodního podílu je obecně omezen společenskou smlouvou. Pokud má společník zájem o převod svého obchodního podílu na jiného společníka, může tak učinit pouze v případě, že společenská smlouva to umožňuje a valná hromada k tomuto jednání dala svůj souhlas. Když se bude jednat o převod obchodního podílu na jinou osobu, než osobu společníka, může tak být konáno jen v souladu se společenskou smlouvou.

Dojde-li ke smrti společníka, jeho obchodní podíl přejde na dědice, opět ale tak musí být učiněno v souladu se společenskou smlouvou, ve které může být ustanoveno vyloučení dědění obchodního podílu a tím je možnost přechodu obchodního podílu na dědice znemožněna. Toto platí pouze za předpokladu, že má společnost s ručením omezeným více než jednoho společníka. „*Dědic se může domáhat zrušení své účasti ve společnosti soudem, nelze-li na něm spravedlivě požadovat, aby byl společníkem, a to ve lhůtě tří měsíců od právní moci rozhodnutí soudu o dědictví. Jde o lhůtu prekluzivní. Účast dědice ve společnosti však nelze zrušit, jestliže je jediným společníkem.*“⁴ Je-li vlastníkem obchodního podílu právnická osoba a dojde k jejímu zániku, přejde obchodní podíl na jejího právního nástupce. I v tomto případě je zde důležitý obsah společenské smlouvy, která musí být v souladu s přechodem obchodního podílu na právního nástupce a zároveň má možnost tento přechod obchodního podílu vyloučit.

Přípustná je také eventualita, kdy lze obchodní podíl, při jeho přechodu nebo převodu, za souhlasného vyjádření valné hromady rozdělit. Opět je zde možná limitace společenskou smlouvou, která může rozdělení obchodního podílu vyloučit a další omezení spočívá v minimální výši vkladu připadající na rozdělenou část obchodního podílu. Výše vkladu nesmí být menší než 20.000,- Kč. (I v tomto případě došlo novelizací zákona ke změně. Pokud dojde k rozdělení obchodního podílu, musí být zachována nejnižší výše vkladu požadovaná zákonem o obchodních korporacích nebo společenskou

⁴ Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 134 s.

smlouvou. Zákon o obchodních korporacích v případě společnosti s ručením omezeným stanovuje minimální výši vkladu na 1 Kč).

Právo pamatuje i na opačný případ, než je rozdělení obchodního podílu a to, že dojde při jeho přechodu nebo převodu ke spojení obchodních podílů. Spojením všech obchodních podílů ve společnosti s ručením omezeným do jednoho obchodního podílu, který nabyde do svého vlastnictví jeden společník, zakládá tomuto společníku povinnost. Jedná se o povinnost „*do tří měsíců od spojení obchodních podílů splatit zcela všechny peněžité vklady nebo převést část obchodního podílu na jinou osobu. Pokud společník poruší tuto povinnost, soud společnost i bez návrhu zruší a nařídí její likvidaci.*“⁵

Zákon neumožňuje společnosti s ručením omezeným, na základě smlouvy, získávat vlastní obchodní podíly. Dojde-li k zániku účasti společníka, jeho obchodní podíl se stane takzvaným volným obchodním podílem, který přejde pod správu společnosti. Společnost s ručením omezeným s tímto podílem nemůže libovolně nakládat, ale je vázána povinnostmi zakotvenými v ustanovení § 113 odst. 5 a 6 ObchZ.

1.3 Vznik a zánik účasti na společnosti s ručením omezeným

Vznik účasti na společnosti s ručením omezeným vzniká dvojím způsobem. Jedná se o vznik účasti originárním způsobem anebo vznik účasti derivativním způsobem. Účastníka, kterému vznikla účast na společnosti s ručením omezeným originárním způsobem, lze takto označit, pokud získal členství ve společnosti při jejím vzniku, nebo v době, kdy společnost zvyšovala základní kapitál novými vklady, na kterých se tento účastník podílel a tím přistoupil do společnosti. Jako derivativní způsob nabytí účasti na společnosti s ručením omezeným označujeme získání obchodního podílu při jeho převodu nebo získání obchodního podílu při jeho přechodu.

Obecně lze zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným rozdělit na základě několika specifických informací. Jedná se o případ zániku účasti na společnosti z vlastní vůle společníka nebo proti jeho vůli. „*Zánik*

⁵ Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 134 s.

*účasti společníka můžeme dělit i podle toho, zda dochází k jeho zániku za trvání společnosti, nebo současně při zániku společnosti.*⁶ Konkrétní důvody zániku účasti na společnosti s ručením omezeným v době jejího trvání jsou stanoveny zákonem. Jedná se o zrušení účasti společníka soudem, vyloučení společníka, dohoda o ukončení účasti a smrt nebo zánik společníka.

*„Zvláštním případem zániku účasti společníka na společnosti je prohlášení konkursu na jeho majetek, zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku nebo pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu společníka ve společnosti anebo vydání exekučního příkazu k postižení podílu společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce.“*⁷

1.4 Zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným jako nepřímý následek soudních rozhodnutí

Zákon myslí i na případy, kdy je na základě soudního rozhodnutí nepřímo zrušena účast společníka ve společnosti s ručením omezeným. Jedná se o případy, které jsou zákonem taxativně vymezeny. Podle staré úpravy jejich výčet nalezneme v ustanovení § 148 odst. 2 ObchZ. Tyto rozhodnutí mají stejné účinky, jako kdyby se jednalo přímo o rozhodnutí o zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným soudem. V tomto taxativním výčtu nalezneme také rozhodnutí vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti s ručením omezeným. Z toho vyplývá, že rozhodnutí soudu o nařízení exekuce a následné vydání exekučního příkazu pověřeným exekutorem má za následek zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným bezprostředně v době, kdy nabylo soudní rozhodnutí o nařízení exekuce právní moci.

Podle nové právní úpravy, účinné od 1. 1. 2014 je tato problematika zakotvena v zákonu o obchodních korporacích v ustanovení § 206. Z tohoto ustanovení vyplývá, že účast společníka ve společnosti zaniká právní mocí exekučního příkazu k postižení obchodního podílu po uplynutí lhůty uvedené

⁶ Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 137 s.

⁷ Cit: ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 137 s.

ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti. Společník může tedy ze své pozice, zániku jeho účasti ve společnosti předejít, pokud dodrží lhůtu ke splnění vymáhané povinnosti.

1.5 Exekuce postižením obchodního podílu společnosti s ručením omezeným

V den, kdy dojde k vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu po právní moci usnesení o nařízení exekuce, členství povinného ve společnosti s ručením omezeným zanikne. Exekuční řízení lze zahájit pouze na základě podání exekučního návrhu. Tento návrh může podle zákona podat oprávněný anebo ten kdo prokáže, že na něho přešlo nebo bylo převedeno právo na základě rozhodnutí podle ustanovení § 36 odst. 3 a 5 exekučního řádu. Aby mohl soud nařídít exekuci, musí podaný exekuční návrh splňovat veškeré zákonem předepsané náležitosti. Mezi tyto náležitosti patří označení exekutora, který má exekuci vést, uvedení sídla tohoto exekutora, návrh také musí být koncipován tak, aby bylo zřejmé, kdo ho podává, jaké věci se týká, čeho chce navrhovatel dosáhnout a musí být podepsán a datován. Dále je nutné do exekučního návrhu zahrnout jména a příjmení účastníků a místo jejich trvalého pobytu. *„K exekučnímu návrhu je třeba připojit originál nebo úředně ověřenou kopii exekučního titulu opatřeného potvrzením o jeho vykonatelnosti nebo stejnopis notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, ledaže exekuční titul vydal exekuční soud.“*⁸

Na základě podaného exekučního návrhu soud nařídí usnesením exekuci, toto usnesení je doručeno exekutorovi, který na jeho základě vydá exekuční příkaz k postižení obchodního podílu a poté co usnesení nabyde právní moci, soud realizuje vlastní exekuci. Zákon rozlišuje exekuci postižením obchodního podílu společníka, který je ve společnosti jediným společníkem a exekuci postižením obchodního podílu společníka ve společnosti s více než jedním společníkem. *„Na vlastní exekuci se jinak použijí přiměřeně*

⁸ Exekuční řád – č. 120/2001 Sb. § 38 odst. (2)

*ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí
příkázáním pohledávky (§ ex. Ř.).“⁹*

1.6 Překážky zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným soudem

Obecně zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným soudem naráží na určitá omezení. Mezi tyto omezení patří takzvaná unipersonalita ve společnosti s ručením omezeným. Unipersonalitu chápeme jako stav, kdy je ve společnosti s ručením omezeným pouze jeden společník a jeho obchodní podíl představuje 100% „*Je jedinou osobou tvořící u společnosti s ručením omezeným, jakožto právnické osoby typu korporace, osobní substrát*“¹⁰ Zároveň jako jediný společník disponuje právem rozhodovat o všech důležitých otázkách týkajících se společnosti, o kterých by jinak ve vícečlenné společnosti jednala valná hromada. Na základě těchto informací není možné, aby docházelo ke zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, která je unipersonální.

Zákon přesto podle staré úpravy připouští variantu, kdy i unipersonální společnost je ovlivněna usnesením soudu, při kterém nepřímě dojde k zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Jedná se o případ, kdy dochází k zániku účasti „*v důsledku pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce.*“¹¹ Pokud tato situace nastane, obchodní podíl společníka, kterému účast na společnosti zanikla, se stane takzvaným podílem volným a přejde na společnost.

Nová úprava zákona však považuje zánik účasti společníka v unipersonální společnosti s ručením omezeným za nežádoucí. „*Zákon o obchodních korporacích ponechává zákaz zrušení účasti dědice, jedná-li se o jediného společníka (§ 211 odst. 3 ZOK). Mění však situaci exekuce a*

⁹ Cit: Dvořák, T. Společnost s ručením omezeným. 2., přepracované a rozšířené vydání, ASPI, a. s., 2005, 207 s.

¹⁰ Cit: Hejda, J. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, Linde Praha, a. s., 2010, 66 s.

¹¹ Cit: Hejda, J. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, Linde Praha, a. s., 2010, 67 s.

*konkursu. Účast společníka, proti němuž je vedena exekuce postižením podílu apod. v unipersonální společnosti nezanikne a práva společníka bude vykonávat exekutor. Zákonodárce zde chrání zaměstnance a věřitele předtím, aby společnost zanikala jen proto, že je vedena exekuce proti společníkovi.*¹²

¹² Cit: Kateřina Heroutová, seminární práce, Uvolněný a vypořádací podíl, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 13. 4. 2013

1.7 Následky zániku účasti ve společnosti s ručením omezeným

1.7.1 Uvolnění obchodního podílu

Uvolněným obchodním podílem chápeme takový obchodní podíl, od něhož byl jeho majitel odloučen. Jak je popsáno výše, k uvolnění obchodního podílu dochází například při zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným v důsledku vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu tohoto společníka a nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce. Společnost, na kterou takto uvolněný obchodní podíl přejde, je povinna nakládat s tímto obchodním podílem tak, jak jí ukládá zákon.

Obecně má společnost s ručením omezeným několik možností jak s uvolněným obchodním podílem nakládat. Jednou z těchto možností je převod na jiného společníka nebo třetí osobu. Dále snížení základního kapitálu společnosti o vklad vyloučeného společníka nebo rozdělení obchodního podílu mezi společníky, kteří převezmou obchodní podíl v poměru svých obchodních podílů. Společnost s ručením omezeným, po nabytí uvolněného podílu, má povinnost zvolit jednu z těchto zákonem daných možností nakládání s uvolněným obchodním podílem. V případě uvolnění obchodního podílu z důvodu jeho postihnutí exekucním řízením je žádoucí, aby nakládání s tímto podílem přispělo k umoření pohledávky, která byla důvodem k postihnutí podílu exekucním řízením.

Podle nové právní úpravy, na základě zákona o obchodních korporacích, má společnost uvolněný podíl bez zbytečného odkladu a za přiměřenou cenu prodat. Při prodeji uvolněného podílu zákon o obchodních korporacích pamatuje na tak zvané předkupní právo. Tímto předkupním právem na uvolněný podíl disponují všichni společníci společnosti s ručením omezeným, která podíl nabyla. Pokud projeví zájem o koupi podílu více nežli jeden společník, je nutno podíl rozdělit tak, že každý společník získá část uvolněného podílu na základě poměru jejich podílů ve společnosti. Hodnota, za kterou byl uvolněný podíl prodán, je po odečtení všech nákladů a započtení pohledávek hodnotou odpovídající výši vypořádacího podílu, který je následně vyplacen oprávněné osobě, nebo uložen do úřední úschovy. Nová

právní úprava, kromě povinnosti podíl prodat, také stanovuje lhůtu, do které má být takto učiněno a zároveň upravuje situaci, kdy se společnosti podíl prodat nepodaří. „*Na tento prodej má 3 měsíce, pokud se jí podíl prodat nepodaří, musí nejprve vyplatit vypořádací podíl a poté nejpozději do jednoho měsíce rozhodnout o přechodu uvolněného podílu na zbývající společníky (§ 215 odst. 1 ZOK).* Nová úprava tudíž dává přednost převzetí podílu před snížením základního kapitálu a klade větší důraz na ochranu společnosti. Teprve jako poslední možnost zákon o obchodních korporacích nabízí snížit základní kapitál. Cílem této úpravy přechodu uvolněného podílu a následného postupu společnosti je proto zabránit existenci podílu, který by byl „prázdný“, tzn., neměl by majetkový protějšek v základním kapitálu společnosti“¹³

1.7.2 Změna zapsaných skutečností v obchodním rejstříku

Vzhledem ke skutečnosti, že společnost s ručením omezeným je ze zákona chápána jako obchodní společnost, tak se obligatorně zapisuje do obchodního rejstříku. „*Zápis do obchodního rejstříku činí společnost s ručením omezeným dle ust. § 2 odst. 2 písm. a) obch. zák., bez ohledu na to, zda se zabývá podnikáním či jinou činností, podnikatelem.*“¹⁴ Stejně tak jako společnost s ručením omezeným, tak se i její společníci zapisují do obchodního rejstříku. Zapisované informace o společnících se týkají jejich jména, bydliště, výše vkladu každého společníka, zástavní právo k obchodnímu podílu a další skutečnosti podle ustanovení § 36 odst. 1 písm. c).

Pokud dojde k nějaké změně v zapisovaných skutečnostech, je nutné, aby se tato změna projevila i v obchodním rejstříku. Jako jednu ze změn, která by měla být upravena v obchodním rejstříku lze s jistotou počítat zánik účasti ve společnosti s ručením omezeným. Změny se v obchodním rejstříku zapisují na základě návrhu. V případě zániku účasti ve společnosti s ručením omezeným, bude podávat návrh na výmaz společníka, kterému účast ve společnosti zanikla sama společnost s ručením omezeným. „*Nebude-li návrh*

¹³ Cit: Kateřina Heroutová, seminární práce, Uvolněný a vypořádací podíl, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 13. 4. 2013

¹⁴ Cit: Hejda, J. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, Linde Praha, a. s., 2010, 103 s.

*podán ze strany společnosti, může návrh na výmaz společníka podat sám společník, jehož účast zanikla, a to jako osoba, která má dle ust. § 31 odst. 2 obch. zák. na výmazu skutečnosti zapsané v obchodním rejstříku právní zájem.*¹⁵ Návrh na zápis by měl být podán bez zbytečných odkladů ihned po nastalé situaci, která je důvodem ke změně zápisu v obchodním rejstříku a jako příloha k tomuto návrhu se připojuje listina prokazující důvod zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.

1.7.3 Změna společenské smlouvy

Společenská smlouva musí podle zákona splňovat jisté obsahové náležitosti. Mimo jiné musí obsahovat jména, příjmení a bydliště společníků, jsou-li to osoby fyzické a dále názvy a sídla, jde-li o osoby právnické. „*Spolu s těmito identifikačními údaji se ve společenské smlouvě musí uvést vklad každého ze společníků spolu se způsobem a lhůtou jeho splácení.*“¹⁶ Základní zákonné ustanovení o obchodním podílu říká, že výše obchodního podílu je stanovena podle poměru vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti s ručením omezeným. Na základě tohoto ustanovení lze obecně určit výši obchodního podílu, ale ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným, lze toto ustanovení upravit, a pokud je ve společenské smlouvě stanoveno jiné vyhodnocování výše obchodního podílu platí to, které je stanoveno ve společenské smlouvě.

Dojde-li k zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, vzniká tím i povinnost upravit obsah společenské smlouvy. Jak bylo již řečeno, rozhodnutí soudu o nařízení exekuce a následné vydání exekučního příkazu pověřeným exekutorem má nepřímo za následek zánik účasti společníka a lze tedy říci, že má za následek nepřímo i změnu společenské smlouvy.

Zákon zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným považuje za vznik právní skutečnosti a ukládá povinnost jednateli společnosti, aby vyhotovil úplné znění společenské smlouvy, připojil k ní listiny, které

¹⁵ Cit: Hejda, J. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, Linde Praha, a. s., 2010, 104 s.

¹⁶ Cit: Hejda, J. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, Linde Praha, a. s., 2010, 108 s.

tuto změnu společenské smlouvy prokazují, a veškeré tyto dokumenty předložil krajskému soudu, který vede obchodní rejstřík pro tuto společnost s ručením omezeným.

1.7.4 Kmenový list

Zákon o obchodních korporacích nově zavedl tak zvaný kmenový list. Kmenový list je cenný papír na řad a jeho hlavním smyslem je ulehčení převoditelnosti podílu ve společnosti s ručením omezeným. Podíl společníka může být tedy s novou právní úpravou představován kmenovým listem, pokud jsou splněny zákonem dané podmínky. První podmínkou je, aby společenská smlouva dovolovala používání kmenového listu k určení podílu ve společnosti. Druhým omezením je druh podílu, ke kterému lze kmenový list vydat. Aby mohl být kmenový list vydán, musí být vydán k podílu, který nemá omezenou převoditelnost, nebo jehož převoditelnost není podmíněna. Posledním omezením je nemožnost vydat kmenový list jako zaknihovaný cenný papír a nemůže s ním být obchodováno na veřejném trhu.

„Zákon o obchodních korporacích určuje náležitosti, které má povinně kmenový list obsahovat. Jedná se o označení, že jde o kmenový list a identifikaci společnosti, dále výši vkladu, která připadá na podíl, a dále identifikaci společníka a označení podílu, k němuž je kmenový list vydán, a konečně také identifikační údaje kmenového listu spolu s podpisem jednatele. Podpis může být nahrazen otiskem, pakliže současně listina kmenového listu obsahuje ochranné prvky proti jejímu padělání či pozměnění.

Kmenový list jako cenný papír představuje zajímavou alternativu, jak zjednodušit pro společníky ve společnosti s ručením omezeným dispozici s jejich podílem. Z označení cenný papír plyne logicky, že kmenový list bude zpravidla představován listinou (papírovým nosičem), která bude splňovat formální náležitosti stanovené zákonem a bude tak považována za cenný papír. S jistou mírou představivosti nelze vyloučit, aby byl kmenový list představován i jiným nosným substrátem, než je papír, to ovšem bude zřejmě spíše teoretická než praktická možnost. Vzhledem k tomu, že zákon jasně stanoví všechny základní náležitosti kmenového listu, pak je naprosto nezbytné, aby kmenový list k tomu, aby byl cenným papírem všechny tyto

*náležitosti splňoval a zároveň je nezbytné, aby se stal vlastnictvím prvního nabyvatele, tedy společníka příslušné společnosti.*¹⁷

Pokud tedy dojde k zániku účasti společníka ve společnosti na základě právní moci exekučního příkazu k postižení obchodního podílu po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti podle jiného právního předpisu a, byl-li v této lhůtě podán návrh na zastavení exekuce, právní mocí rozhodnutí o tomto návrhu, není-li obchodní podíl převoditelný, je povinností společníka, jehož účast ve společnosti byla zrušena vydat kmenový list společnosti, pokud byl tento kmenový list vydán.

*„Vzhledem k tomu, že právní úprava zákona o obchodních korporacích je poměrně nová a i přesto, že do konce června tohoto roku jsou všechny obchodní společnosti povinny přizpůsobit své zakladatelské dokumenty zákona o obchodních korporacích, se zatím v praxi příliš s kmenovými listy nesetkáváme. Může to být způsobeno tím, že právní úprava kmenového listu je zcela nová a z důvodů výše uvedených může u podnikatelské veřejnosti vzbuzovat jisté obavy či nedůvěru. Proto lze s napětím očekávat, jak se nová právní úprava kmenových listů a jejich používání v praxi osvědčí a zda se tato nová možnost, jak usnadnit disponování s podílem v obchodní společnosti s ručením omezeným, bude v praxi objevovat často nebo spíše výjimečně. Prozatím lze tedy kmenový list považovat za zajímavou novinku, která s sebou přináší určité výhody i určitá rizika a teprve čas ukáže, do jaké míry byla či nebyla tato novinka v zákoně o obchodních korporacích prospěšná a praktická.*¹⁸

¹⁷ Cit: JUDr. Martin Švéda, článek Kmenový list v měsíčníku Právní rádce

¹⁸ Cit: JUDr. Martin Švéda, článek Kmenový list v měsíčníku Právní rádce

1.8 Judikatura zaměřena na postihnutí podílu společníka v s.r.o. exekucí

1.8.1 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005

Nejvyšší soud České republiky rozhodoval v senátu v právní věci návrhu na zápis změn R., s. r. o., do obchodního rejstříku, za účasti R. I., s. r. o., která se tou dobou nacházela v likvidaci a byla vedena u Krajského soudu v Ostravě o odvolání navrhovatelky a R. I., s. r. o. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci.

Nejvyšší soud České republiky dospěl k rozhodnutí, že se usnesení Vrchního soudu v Olomouci a usnesení Krajského soudu v Ostravě zrušují a věc se vrací k dalšímu řízení soudu prvního stupně.

Soud prvního stupně rozhodl usnesením o výmazu R., spol. s. r. o., jako společníka R., s. r. o. z obchodního rejstříku a zápisu uvolněného obchodního podílu, splaceného v plné výši v hodnotě vkladu ve výši 1,000.000,- Kč. Odvolací soud, jehož usnesení bylo napadeno, potvrdil usnesení soudu prvního stupně.

Soud prvního stupně, rozhodl o zahájení řízení ve věci výmazu společníka ze společnosti R., s. r. o. z obchodního rejstříku. „*V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že z usnesení Okresního soudu v Bruntále ze dne 18. Března 2002, č. j. I E-Nc 46/2002 zjistil, že došlo k nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka R. I., s. r. o. „v likvidaci“ (dosud zapsaného v obchodním rejstříku pod původní obchodní firmou R., spol. s. r. o.), přičemž toto usnesení nabylo právní moci dne 26. Srpna 2002.*“¹⁹ Soud prvního stupně hodnotil situaci na základě ustanovení obchodního zákoníku a konstatoval, že vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti po právní moci usnesení o nařízení exekuce má stejné účinky jako zrušení jeho účasti ve společnosti soudem. Ačkoliv se nejedná o přímé zrušení účasti společníka ve společnosti, stále z tohoto

¹⁹ Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005

rozhodnutí vyplývá okolnost nepřímého zrušení účasti společníka.

Odvolací soud se přiklonil k rozhodnutí soudu prvního stupně a potvrdil tak, že účast R. I., s. r. o. tou dobou v likvidaci, ve společnosti R., s. r. o. zanikla. Odvolací soud si však interpretoval zákonná ustanovení odlišně od soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že usnesením okresního soudu v Bruntále o nařízení exekuce nedošlo k zániku účasti ve společnosti, protože je k tomu nutné, aby došlo k vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti, po právní moci usnesení o nařízení exekuce. Podle odvolacího soudu tedy není dostačující pouze nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce. *„Dále odvolací soud konstatoval, že soudní exekutor, JUDr. P. vydal na základě usnesení o nařízení exekuce dne 10. Prosince 2002 exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem obchodního podílu R. I., s. r. o. „v likvidaci“ v R., s. r. o. a následně dne 10. Ledna 2003 tento exekuční příkaz opravil tak, „že se jedná o postižení obchodního podílu povinného.“ Dne 18. Listopadu 2002 vydal exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem podniku. Tím došlo k souběhu exekucí a jejich vzájemný vztah je nutno řešit podle § 16 zákona č 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí a § 338zn odst. 2 o. s. ř.“²⁰ Podle odvolacího soudu v případě vydání exekučního příkazu k prodeji podniku, dochází k přerušení exekucí nařízených po nařízení výkonu rozhodnutí prodejem podniku nebo po vydání exekučního příkazu o prodeji podniku a exekucí postihující vše co k tomuto podniku náleží. Na základě těchto informací odvolací soud rozhodl, že odvolací námitka, že účast společníka ve společnosti nezanikla z důvodu dřívějšího nařízení exekuce prodejem podniku, je nedůvodná. Dále odvolací soud konstatoval, že oprávněný má právo na vypořádací podíl, který by jinak náležel společníku, kterému zanikla účast ve společnosti, ale exekuci na vypořádací podíl lze uplatnit až po skončení řízení ve věci prodeje podniku.*

Dovolatelky nesouhlasili s rozhodnutím odvolacího soudu z několika důvodů. Jedním z těchto důvodů je, že odvolací soud neprovedl důkaz o nařízení exekuce prodejem obchodního podílu. Dalším důvodem je nesprávný postup soudního exekutora, který neměl exekuční příkaz opravit, ale zrušit a místo něj vydat exekuční příkaz nový a také, že k zániku účasti společníka ve společnosti došlo na základě jiného exekučního příkazu, než jaký byl v tuto

²⁰ Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005

dobu vydán. V neposlední řadě dovolatelky nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že exekuci na vypořádací podíl nelze uplatnit, dokud neskončilo řízení o prodeji podniku, protože odvolací soud toto své tvrzení neopřel o žádné zákonné ustanovení.

Dovolací soud, v tomto případě přisuzuje otázce, kdy soudní exekutor vydá exekuční příkaz k prodeji podniku povinného a následně dojde k nařízení exekuce prodejem obchodního podílu a účast společníka ve společnosti v tomto důsledku zanikne, zásadní právní význam. Dovolací soud shledal tuto otázku výslovně neupravenou v žádném právním ustanovení a proto je zde potřeba uplatnit logické a teleologické výklady ustanovení upravující zánik účasti ve společnosti s ručením omezeným. Zákon ustanovil pravidlo zániku účasti společníka ve společnosti z důvodu vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu, aby oprávněný získal to, co mu ze zákona náleží. Tímto způsobem dojde k vyplacení vypořádacího podílu a ten je využit na umoření pohledávky oprávněného. *„Je tomu tak proto, že pokud by zákon upravoval exekuci prodejem obchodního podílu, nelze zajistit, aby se tento podíl vydražil, při postižení obchodního podílu však musí společnost v zákonem stanovené lhůtě naložit s uvolněným obchodním podílem způsobem určeným v § 113 odst. 5 a 6 obch. zák. a vyplatit vypořádací podíl, popřípadě podíl na likvidačním zůstatku.) K tomu je nezbytné, aby účast společníka ve společnosti zanikla.“²¹*

Pokud jde o exekuční příkaz k prodeji podniku, je situace odlišná. Při prodeji podniku přechází na nabyvatele celý podnik včetně obchodního podílu a z tohoto důvodu zaniká účast společníka, který vlastnil obchodní podíl takto prodaného podniku. Z rozdělované podstaty se umoří pohledávky všech oprávněných věřitelů. Z tohoto důvodu zde nevzniká důvodná potřeba, aby zanikla účast společníka ve společnosti v důsledku exekučního příkazu k postižení obchodního podílu, když byl vydán exekuční příkaz k prodeji podniku.

Ze zákona, také vyplývá určitá limitace provádění exekucí soudním exekutorem, dokud neskončí soudní řízení. Jedná se o exekuce nařízené po nařízení výkonu rozhodnutí prodejem podniku soudem nebo po vydání exekučního příkazu o prodeji podniku soudním exekutorem. Tato limitace je chápána jako ochrana před zmenšováním majetkové hodnoty tvořící podnik.

²¹ Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005

„Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší soud formuluje závěr, podle něhož je-li poté, co byl vydán exekuční příkaz o prodeji podniku, vydán exekuční příkaz k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti, účast společníka ve společnosti zaniká až tím, že je podle § 71 zákona č. 120/2001 Sb. a § 338za odst. 1 nebo 3 o. s. ř. zastavena exekuce prodejem podniku.“²² Nejvyšší soud tedy usnesení odvolacího soudu a i usnesení soudu první instance zrušil a věc vrátil soudu prvoinstančnímu, aby věc znovu projednal a tím bylo podanému dovolání vyhověno. Tento judikát poukazuje na určité odchylky v interpretaci zákonných ustanovení a dokazuje užitečnost víceúrovňového systému soudů, který pomáhá dosáhnout správného rozhodnutí.

1.8.2 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 850/2006

Odvolací soud, jehož usnesení bylo napadeno a poté řešeno Nejvyšším soudem, tímto usnesením potvrdil usnesení soudu projednávajícího věc v první instanci. Soud projednávající věc v první instanci zamítl návrh na zápis výmazu společnosti T. L., spol. s r. o. jako správce uvolněného obchodního podílu, který vznikl po zániku účasti společníka M. B. a zápis nového společníka V. S. Odvolací soud své rozhodnutí opřel o stejný závěr jako soud prvoinstanční, jehož závěr je, že společníku M. B. zanikla účast ve společnosti vydáním exekučního příkazu k postižení jeho obchodního podílu po právní moci usnesení o nařízení exekuce, dnem 21. 4. 2004. Společník M. B. byl jediným společníkem ve společnosti T. L., spol. s r. o. a jeho zánikem účasti přešel uvolněný obchodní podíl na společnost.

Odvolací soud si zákonná ustanovení interpretoval tak, že společnost, jež nabyla svůj vlastní obchodní podíl není oprávněna vykonávat práva společníka, které jsou součástí obchodního podílu. Mezi tyto práva patří i právo rozhodovat v působnosti valné hromady. Přesto že tedy uvolněný obchodní podíl přešel na společnost, není tato společnost oprávněna využívat práva s tímto obchodním podílem spojená. Proto se odvolací soud přiklání k závěru prvoinstančního soudu, že v tomto případě není osoba, která by byla

²² Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005

ze zákona oprávněna obchodní podíl převádět ani o převodu obchodního podílu jakkoliv rozhodovat. „*pokud tedy V. S. coby osoba jednající jménem společnosti rozhodl dne 10. Března 2005 o převodu celého obchodního podílu přeseššího na společnost na třetí osobu – V. S. – není takové rozhodnutí platné, neboť je v rozporu se zákonem. Rovněž tak není platná smlouva o převodu „uvolněného“ respektive na společnost přeseššího obchodního podílu ze společnosti na V. S. Podmínky navržených zápisů tak nebyly splněny.*“²³

Dovolatelka podala proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání. Svoje rozhodnutí podat dovolání opírá o zákonné ustanovení, které přikazuje společnosti, jež získala uvolněný obchodní podíl, naložit s tímto obchodním podílem způsobem stanoveným zákonem a mezi tyto možnosti patří převod obchodního podílu na jiného společníka nebo jinou osobu. Toto ustanovení lze podle dovolatelky uplatnit i v případě, že se jedná o unipersonální společnost s ručením omezeným. V opačném případě by nebylo možné, jakkoliv nakládat s uvolněným obchodním podílem, který přešel na společnost, která je unipersonální. Dovolatelka tedy tvrdí, že postupovala v souladu se zákonem, když rozhodla o převodu obchodního podílu. Pokud by se řídila na základě interpretace odvolacího soudu, znamenalo by to zánik celé společnosti, nikoliv pouze zánik účasti společníka a takový závěr je v rozporu s účelem, jehož má být dosaženo při exekuci na obchodní podíl společníka. Na závěr dovolatelka považuje, že rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní právní význam a požaduje, aby rozhodnutí prvoinstančního i odvolacího soudu bylo zrušeno a věc se vrátila k dalšímu řízení soudu prvoinstančního.

„*Zásadní právní význam dovolací soud shledává (a potud má dovolání za přípustné) v řešení otázky, zda může společnost jako jediný společník v působnosti valné hromady poté, co na ni přešel obchodní podíl jejího jediného společníka, po vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti, po právní moci usnesení o nařízení exekuce, platně rozhodnout o převodu obchodního podílu podle § 113 odst. 5 ObchZ.*“²⁴ Dovolací soud také shledává právní úpravu tohoto problému nedostačující a považuje za nutné použít také logický a teleologický výklad

²³ Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 850/2006

²⁴ Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 850/2006

zákonných ustanovení. Zároveň dovolací soud odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005 kde stanovuje, že účel úpravy zániku účasti společníka ve společnosti v důsledku vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu zajistit, aby byla pohledávka oprávněného, k jejímuž uspokojení byl vydán exekuční příkaz k postižení obchodního podílu, uspokojena co nejracionálnější způsobem. Za racionální způsob je považováno vyplacení vypořádacího podílu ve prospěch oprávněného. Pokud by pohledávka měla být umožněna prodejem obchodního podílu, nelze počítat vždy s tím, že by došlo k vydražení obchodního podílu a zákon ukládá společnosti, na kterou obchodní podíl přešel, naložit s ním v zákonem stanovené lhůtě. Vyplacení vypořádacího podílu se tedy zdá jako nejracionálnější řešení a toho lze dosáhnout pouze v případě, že účast společníka ve společnosti zanikla. Tato situace byla později vyřešena novelizací zákona, ze které vyplývá povinnost pokusit se nejprve obchodní podíl povinného vydražit a teprve poté, pokud ani opakovaná dražba obchodního podílu nepovede k prodeji obchodního podílu, zanikne účast společníka ve společnosti a k umožnění pohledávky oprávněného je použit podle staré právní úpravy vypořádací podíl.

Dovolací soud neshledává na základě zákona žádnou výjimku, která by zánik účasti jediného společníka ve společnosti v případě vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu vylučovala. „Z uvedeného je třeba vycházet při rozhodování o tom, zda může společnost v postavení jediného společníka rozhodnout o prodeji obchodního podílu podle § 113 odst. 5 ObchZ přesto, že jí § 120 odst. 2 ObchZ (obecně) zakazuje pro případ nabytí obchodního podílu vykonávat práva společníka. V tomto směru je třeba § 148 odst. 2 ve vazbě na § 63 a § 65 zákona č. 120/2001 Sb., a § 320a OSŘ za ustanovení speciální a uzavřít, že takové rozhodnutí nejen že společnost přijmout může, ale jeho přijetí jí zákon ukládá.“²⁵

Dovolací soud na základě nesprávného právního posouzení věci prvoinstančním soudem i odvolacím soudem, usnesení obou těchto soudů zrušil a věc vrátil prvoinstančnímu soudu k dalšímu řízení.

Jak jsme si již popsali výše, nový zákon, přistupuje k ukončení účasti společníka v unipersonální společnosti s ručením omezeným za nežádoucí. Přestože je tedy toto rozhodnutí dovolacího soudu markantní ve způsobu

²⁵ Cit. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 850/2006

vnímání staré právní úpravy o ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, nová právní úprava přináší v této otázce svůj vlastní výklad a pokud se budou muset soudy znovu zabývat touto otázkou, jistě nebude možné odkazovat se na toto rozhodnutí.

1.8.3 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Cdo 339/2008

Toto usnesení, je příkladem složitosti výkladu ustanovení, týkajících se obnovy účasti ve společnosti s ručením omezeným. Nejvyšší soud České republiky rozhodoval v senátě v právní věci navrhovatelky S.T. s.r.o., o zápis změn v obchodním rejstříku, vedené u Krajského soudu v Ostravě o dovolání navrhovatelky proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci. Dovolací soud dospěl k usnesení, jímž se dovolání zamítlo.

Navrhovatelka, se domáhala zápisu změny údajů týkajících se jejího sídla a také zápisu změny v osobě jejího jednatele. Konkrétně se jednalo o výmaz jednatelky S.S. z obchodního rejstříku a zápisu jednatele R.S. Odvolací soud dospěl k poznatkům, že Okresní soud v Opavě nařídil exekuci na majetek povinné S.S. a to mělo za následek následné vydání exekučního příkazu k poškození obchodního podílu S.S. ve společnosti S.T. s.r.o. K vydání exekučního příkazu došlo ještě před dosažení právní moci usnesení o nařízení exekuce. Z těchto okolností odvolací soud usoudil, že účast společnosti S.S. ve společnosti zanikla na základě ustanovení obchodního zákoníku v den, kdy nabylo právní moci usnesení o nařízení exekuce. Dále své rozhodnutí opírá o rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, který se ztotožňuje s názorem, že lze odvrátit zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, přestože byl na podíl tohoto společníka vydán exekuční příkaz, a to zaplacením vymáhaných pohledávek v rámci exekuce, a však za podmínky zaplacení vymáhaných pohledávek ještě před právní mocí usnesení o nařízení exekuce. Dovolací soud se přiklonil k závěru, že usnesením, na jehož základě byl exekuční příkaz z důvodu vymožení pohledávky zrušen, nemělo žádné právní účinky týkající se zániku účasti S.S. ve společnosti.

„K otázce obnovy účasti Světlany Solné ve společnosti ve smyslu § 148 odst. 4 obch. zák. odvolací soud uvedl, že podle tohoto ustanovení se účast

společníka ve společnosti obnovuje pouze v případě, byl-li pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením podílu společníka ve společnosti. Zákon sice hovoří i o pravomocném zastavení exekuce podle zvláštního právního předpisu, kterým je zákon č. 120/2001 Sb., o exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen exekuční řád), ten však se zastavením exekuce nepočítá, když výslovně uvádí, že exekutor nerozhoduje o zastavení exekuce podle ustanovení o zastavení výkonu rozhodnutí (§ 268 a § 290 občanského soudního řádu, dále jen o.s.ř.) Skončením exekuce (mimo jiné též vymožením pohledávky oprávněného) zaniká pověření exekutora k provedení exekuce (§ 51 exekučního řádu), což je však jiná situace, než kterou předpokládá § 148 odst. 4 obch. zák. Ačkoli přitakal názoru navrhovatelky, že jde o nesoulad a o legislativní nedomyšlení všech možných způsobů ukončení exekuce ve vazbě na občanský soudní řád, odvolací soud dovodil, že nemůže chybějící legislativní podklad nahrazovat svým výkladem za situace, kdy zákon výslovně hovoří o zastavení exekuce.“²⁶

Odvolací soud se také vyjádřil k problému kompetence S.S., která učinila rozhodnutí při výkonu působnosti valné hromady a jmenovala jako jednatele společnosti Radima Solného. Její rozhodnutí však nemohlo mít za následek žádné právní účinky jelikož, nebyla v té době jediná společnice a nebyla ani jednatelkou společnosti.

„Proti usnesení odvolacího soudu podala navrhovatelka dovolání, odkazující co do jeho přípustnosti na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., namítající nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.) a požadující zrušení napadeného rozhodnutí odvolacího soudu i rozhodnutí soudu prvního stupně a vrácení věci poslední jmenovanému soudu k dalšímu řízení.“²⁷ Dovolatelka, své důvody podat dovolání, opírá o tvrzení, že soudy projednávající věc v předešlých dvou stupních posoudili právní účinky vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným předtím, než usnesení o nařízení exekuce nabude právní moci nedostatečným způsobem. Své domněnky zakládá také na faktu, že exekuční příkaz k postižení podílu společníka ve společnosti, byl vydán dříve, než usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci. Tudíž nemohlo být zrušeno účastenství S.S. ve

²⁶ Cit: slv.cz/29Cdo339/2008

²⁷ Cit: slv.cz/29Cdo339/2008

společnosti, protože toho lze dosáhnout pouze na základě exekučního příkazu postihujícího obchodní podíl vydaný po právní moci usnesení o nařízení exekuce. Protože tedy, nemohla být podle dovolatelky zrušena účast S.S. ve společnosti, je také rovněž platné rozhodnutí jmenování Radima Solného, jako nového jednatele společnosti. Dovolatelka také nesouhlasí s právním posouzením otázky odvrácení zániku účasti společníka ve společnosti. Zákon toto shledává možným pouze za předpokladu, že zaplacení vymáhaných pohledávek bylo provedeno ještě před právní mocí usnesení o nařízení exekuce. Na základě faktu, že usnesení o nařízení exekuce nabývá právní moci, ať už byla pohledávka zaplacena nebo ne, „*dovolatelka tvrdí, že soudy v těchto případech také nevydávají usnesení o zastavení exekuce, které předpokládá ustanovení § 148 odst. 4 obch. zák. Dovolatelka se proto domnívá, že dojde-li k obnovení účasti společníka (resp. odvrácení zániku jeho účasti) zaplacením vymáhané částky před právní mocí usnesení o nařízení exekuce, je na místě dovést obnovení účasti společníka i tehdy, je-li vymáhaná částka zaplacena po právní moci usnesení o nařízení exekuce. Dovolatelka nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že obnovení účasti společníka ve společnosti je možné pouze při zastavení exekuce. Dovolatelka je přesvědčena, že absencí zákonné úpravy postupu v případě skončení exekuce vymožením pohledávky, se soudy zabývat musí. Svými rozhodnutími by pak neměly podporovat absurdní výklad zákona, který popírá logiku a porušuje ústavně zaručené právo vlastnit majetek.*“²⁸

Dovolací soud konstatoval, že dovolání má zásadní právní význam a je tedy potřeba na něj reagovat rozhodnutím. Konstatoval, že právní moc usnesení o nařízení exekuce není vázána na vydání samotného exekučního příkazu. Zákon rovněž stanovuje a upravuje chování exekutora, ten poté, co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, nakládá s touto informací vydáním exekučního příkazu. Dále rozhodne, jakým způsobem bude exekuce provedena podle exekučního řádu. Vydání exekučního příkazu, bezprostředně poté co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, je zde velice žádoucí, přestože toto usnesení ještě nenabývalo právní moci. Tato logická úvaha se opírá hlavně o fakt, že bezprostřední vydání exekučního příkazu a jeho doručení povinnému napomáhá úspěšnému splnění cíle, který exekuce sleduje. Dovolací soud rovněž konstatoval, že exekuční příkaz, ať už je vydán

²⁸ Cit: slv.cz/29Cdo339/2008

po nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce nebo před jejím nabytím, nebude toto mít žádný odraz v jeho právních účincích.

„Zákon nikterak nevyklučuje, aby exekuční příkaz byl vydán ještě předtím, než vydané usnesení o nařízení exekuce nabude právní moci. Z tohoto ustanovení pouze vyplývá, že účinky zrušení účasti společníka ve společnosti má vydání exekučního příkazu teprve poté, co usnesení o nařízení exekuce nabude právní moci. V projednávané věci tak odvolací soud správně dovodil, že účast společnosti Světlany Solné ve společnosti zanikla ke dni, kdy usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci.“²⁹

Otázkou vlivu zaplacení vymáhané pohledávky v případě zániku účasti ve společnosti s ručením omezeným se zabýval Vrchní soud v Praze, ustanovil, že zaplacením vymáhané pohledávky lze dosáhnout situace, kdy dojde k odvrácení zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, ale pouze za dodržení podmínky, kdy je zaplacení pohledávky uskutečněno před nabytím právní moci usnesení exekučního soudu o nařízení exekuce.

Dovolací soud, však shledal tuto úvahu pro účel dovolacího řízení jako neúplnou a doplnil ji vlastním výkladem „Ustanovení § 148 odst. 2 obch. zák. totiž předpokládá, že účast společníka ve společnosti zaniká poté, co je vydán exekuční příkaz k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti a poté, co usnesení o nařízení exekuce nabude právní moci. Kromě splnění těchto dvou zákonných předpokladů není zánik účasti žádnou jinou právní skutečností (např. trvajícím existencí vymáhaného práva) podmíněn.

Dobrovolné zaplacení vymáhané pohledávky, i když bude provedeno před nabytím právní moci usnesení o nařízení exekuce, proto samo o sobě zánik účasti společníka, o jehož podíl jde, v dotčené společnosti, neodvrátí.

V důsledku dobrovolného zaplacení vymáhané pohledávky společníkem (povinným) po nařízení exekuce však vymáhané právo zaniká (ledaže exekuce již byla provedena). Tím je založen zákonný důvod pro zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) o. s. ř. Návrh na zastavení exekuce může podat i sám povinný. O zastavení exekuce nerozhoduje exekutor, ale exekuční soud (§ 45 odst. 2 exekučního řádu). Bude-li exekuce zastavena ještě před tím, než budou splněny předpoklady pro zánik účasti společníka ve společnosti, nemůže k zániku logicky dojít. Dojde-li již k zániku účasti, může

²⁹ Cit: slv.cz/29Cdo339/2008

*mít zastavení exekuce za následek jedině obnovení účasti společníka ve společnosti podle ustanovení § 148 odst. 4 obch. zák.*³⁰

1.9 Obnova účasti ve společnosti s ručením omezeným

Jak může být patro z předchozích kapitol, vydání exekučního příkazu k postižení obchodního podílu společníka ve společnosti s ručením omezeným má po právní moci usnesení o nařízení exekuce následek zrušení účasti společníka. Po zrušení účasti společníka dochází k převedení jeho obchodního podílu na společnost a společníku vzniká právo na vypořádací podíl. *„Předpokládejme, že po vydání exekučního příkazu povinný na základě výzvy ke splnění vymáhané povinnosti dle ust. § 46 odst. 5 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční řád“), dobrovolně splní svou povinnost z exekučního titulu k rukám exekutora, jakožto i zaplatí snížené náklady exekuce a náklady oprávněného, aniž by předtím došlo k nucenému provedení exekuce a k vyplacení vypořádacího podílu.*

*Podle ust. § 46 odst. 5 exekučního řádu jestliže povinný splní vymáhaný nárok a uhradí zálohu na snížené náklady exekuce a náklady oprávněného do patnácti dnů od doručení výzvy exekutora, pak právní mocí příkazu k úhradě nákladů exekuce bude exekuce provedena. Podle ust. § 47 odst. 5 exekučního řádu provedením exekuce a zastavením exekuce zanikají účinky všech vydaných exekučních příkazů a rovněž dle ust. § 51 písm. c) exekučního řádu zaniká pověření exekutora k provedení exekuce.*³¹

Stará úprava zákona nám říká, byl-li výkon rozhodnutí postižením obchodního podílu společníka ve společnosti s ručením omezeným pravomocně zastaven nebo byla-li pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního předpisu, tak se účast společníka ve společnosti obnoví. Zákon také pamatoval na případ, kdy již došlo k vyplacení vypořádacího podílu.

³⁰ slv.cz/29Cdo339/2008

³¹ Cit: www.epravo.cz, Fiala, Tejkal a partneři s.r.o., 86909. Obnova účasti společníka na společnosti po provedení exekuce

Pokud tedy k této situaci došlo a vypořádací podíl byl vyplacen, musel společník pro obnovení své účasti ve společnosti splatit hodnotu vypořádacího podílu společnosti do dvou měsíců.

Nová úprava také umožňuje obnovu účasti ve společnosti s ručením omezeným, byl-li exekuční příkaz k postižení obchodního podílu zrušen a rovněž pamatuje i na nutnost vrácení vypořádacího podílu, byl-li vypořádací podíl vyplacen. Ustanovení pojednávající o obnově účasti za těchto podmínek, je zakotveno v zákonu o obchodních korporacích v § 206.

„Ustanovení § 268 odst. 1 o.s.ř. stanoví taxativní výčet důvodů, z kterých soud výkon rozhodnutí zastaví, a to i bez návrhu. Podstatným pro daný případ je ust. § 268 odst. 1 písm. g), dle kterého „výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon již proveden“. Z dikce ustanovení, dle dosavadní rozhodovací praxe jakožto dle obecně přijímaného názoru odborné právní veřejnosti vyplývá, že lze toto ustanovení aplikovat pouze v případě, že povinný uhradí nikoliv k rukám exekutora, ale přímo k rukám oprávněného, tedy mimo rámec daného výkonu rozhodnutí, neboť splněním právo zaniká. Avšak v případě, že povinný splní dobrovolně svůj závazek přímo exekutorovi, nebude již možné zastavit exekuci dle ust. § 268 odst. 1 písm. g) o.s.ř., neboť tím bude exekuce provedena a tedy ukončena. Uvedený závěr nepřímou potvrzuje i rozhodnutí uveřejněné pod číslem 64/2009 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek. Přitom rozdíl je v podstatě jen v místě plnění (jednou plní povinný exekutorovi, který plnění předá oprávněnému a v druhém případě přímo oprávněnému), avšak tento zcela nepodstatný rozdíl může mít v případě gramatického výkladu ust. § 148 odst. 4 obchodního zákoníku pro povinného nedozírné následky, neboť v prvním případě nedojde k obnovení účasti povinného na společnosti a ve druhém případě, pokud povinný navrhne zastavení exekuce, bude jeho účast na společnosti obnovena. Aniž by tak povinný porušil jakoukoliv povinnost a naopak dobrovolně splní svůj závazek, navíc dle pokynů exekutora a v souladu s platnou právní úpravou, bude v podstatě sankcionován tím, že jeho účast na společnosti nebude obnovena.

Podíváme-li se, jak tuto situaci řeší nový zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstev (zákon o korporacích), jehož účinnost je stanovena od 1. 1. 2014, pak dle § 206 se zrušením exekučního příkazu k postižení obchodního podílu obnovuje účast společníka ve společnosti, Bude

pak zřejmě znovu otázkou výkladu, zda se za zrušení exekučního příkazu bude pokládat i zánik jeho účinků dle § 47 odst. 5 exekučního řádu.“³²

Na příkladu obnovy účasti ve společnosti s ručením omezeným, můžeme zpozorovat jistou nejednoznačnost právní úpravy. Myslím si, že ani nová právní úprava do našeho právního prostředí nepřinesla dostatečně uspokojivé odpovědi týkající se této problematiky. Některé ustanovení, mohou evokovat pocit, že jsou vytvořeny, aby následně byla doplněna o konkrétní informace soudy a jejich judikaturou. Bezpochyby je velice žádoucí, aby zákonná úprava byla přehledná, aby nedocházelo ke kolizím norem a aby byla srozumitelná. V rámci evoluce právního systému a pokroku všeobecně, není již nemožné, zamýšlet se nad formou zákonů ve více podobách. 21. století dalo vzniknout spoustě počítačových aplikací a vytvořením právních aplikací, které by sdružovali různá právní odvětví, by mohli velice flexibilně reagovat na vztah právních norem a judikatury.

³² Cit: www.epravo.cz, Fiala, Tejkal a partneři s.r.o., 86909. Obnova účasti společníka na společnosti po provedení exekuce

2. Družstvo

2.1 Charakteristika Družstva

Družstvo lze chápat jako společenství osob, které se dobrovolně spojili s cílem podnikat nebo zajišťovat hospodářské, sociální anebo jiné potřeby družstva. Do družstva může přistoupit každý, kdo je ochoten vykonávat členské povinnosti. Ze zákona je družstvo považováno za podnikatelský subjekt, ačkoliv se nemusí nutně podnikatelskou činností zabývat. Existuje však povinnost zapsání družstva do obchodního rejstříku se statutem podnikatelského subjektu.

V minulosti vznikali spory o tom, zdali může existovat družstvo, které lze označit na základě jeho činnosti jak za podnikatelské tak i za nepodnikatelské. Obchodní zákoník v tomto případě neposkytuje dostatečné vysvětlení a až soudní praxe tuto otázku vyřešila tím, že družstva založená za účelem podnikatelské i nepodnikatelské činnosti může existovat. Lze tedy družstva kategorizovat, podle účelu založení, do několika skupin. Bude se jednat o družstva založená výlučně k účelům podnikatelské činnosti, družstva založená výlučně k účelům nepodnikatelské činnosti, družstva založená jak k podnikatelské tak i k nepodnikatelské činnosti a nakonec družstva založená z důvodu podpory podnikání svých členů. *„Jestliže je družstvo založeno za nepodnikatelským účelem, pak jeho činnost musí směřovat k podpoře hospodaření nebo jiných aktivit jeho členů. Není možné založit družstvo za účelem podpory obecně prospěšných aktivit nebo za účelem podpory jiných osob než právě členů družstva. K tomuto účelu jsou mnohem vhodnější jiné druhy právnických osob, typicky např. nadace, spolky apod.“*³³

Se vznikem družstva jsou spojeny určité podmínky, které musí být vykonány. Osoby, které chtějí založit družstvo, si zpravidla ustanoví takzvaný přípravný výbor. Tento přípravný výbor slouží ke splnění veškerých podmínek, aby mohlo být družstvo založeno. Jedná se zejména o kontrolu způsobilosti potencionálních členů stát se členy družstva, přípravení kandidátní listiny na členy představenstva a kontrolní komise družstva a

³³ Cit. Dvořák, T. Družstevní právo. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 10 s.

ustanovení návrhu stanov, které jsou základním vnitřním předpisem družstva, a existence družstva bez těchto stanov není možná. „Založené družstvo ještě právně nevzniklo. K vzniku družstva je třeba vykonat velmi důležitý úkon, jímž je zapsání družstva do obchodního rejstříku. Návrh na zápis mají podat navrhovatelé; jsou jimi zpravidla všichni členové představenstva zvoleného na ustavující schůzi družstva.“³⁴

2.2 Členství v Družstvu

Členem v družstvu může být fyzická i právnická osoba. Platí zde zásada dobrovolnosti, která umožňuje osobám, jež mají zájem o vstup do družstva a splňují podmínky členství v družstvu, do tohoto družstva vstoupit bez dalšího omezení. Zároveň taky po těchto osobách nelze požadovat, aby v družstvu setrvali, proti své vůli.

Členství v družstvu vzniká na základě několika různých, zákonem stanovených eventualit. Jedná se o vznik členství při založení družstva, za trvání družstva, převodem členství nebo jiným způsobem stanoveným zákonem. I přes velkou svobodu poskytnutou uchazečům o členství v družstvu, lze přijímání nových členů zásadním způsobem omezit. K tomuto účelu slouží stanovy družstva, které mohou mimo jiné určit, zda jeho členové mohou být pouze fyzické anebo právnické osoby. Dalším omezením stanov může být například požadavek mít určité intelektuální nebo fyzické schopnosti potřebné k plnění povinností člena družstva. Pokud osobě vznikne členství v družstvu, stává se tak na dobu neurčitou.

2.3 Členský podíl v družstvu

Stejně tak jako vlastní společníci ve společnosti s ručením omezeným obchodní podíl, tak každý člen družstva musí vlastnit takzvaný členský podíl. Členský podíl reprezentuje účast člena v družstvu a z něho vyplývající práva a povinnosti nikoliv vlastnění majetku družstva. Nová právní úprava, oproti staré úpravě, jak jsme si již popsali v kapitole o společnosti s ručením

³⁴ Cit. Helešic, F. Družstevní právo v kostce. 1. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA a. s., 2006, 28 s.

omezeným, dovoluje společnosti s ručením omezeným, aby její členové měli více než jeden podíl. U družstev je ovšem tato situace úplně jiná, členové družstva dle nové právní úpravy, mohou vlastnit pouze jeden družstevní podíl. Může ale nastat situace, že člen za trvání svého členství v družstvu získá další družstevní podíl, zákon o obchodních korporacích na to reaguje ustanovením, které říká, že v tomto případě všechny podíly člena splynou v jeden podíl a to v den, kdy tyto podíly nabude a žádné třetí osoby nemají s těmito podíly spojena žádná práva.

Družstvo je samostatný subjekt s vlastním majetkem v podobě obchodního jmění. Hodnota členského podílu odpovídá výši vkladu člena do základního kapitálu družstva. Stanovy družstva mohou dovolit vkládat do základního kapitálu družstva nepeněžitě vklady, jejichž hodnota je reprezentována částkou vyhodnocenou způsobem, jakým je to stanoveno ve stanovách družstva. „*Jestliže tedy má družstvo 100 členů a každý z nich vložil pouze základní členský vklad ve výši 5 000 Kč, je základní kapitál družstva představován částkou 500 000 Kč a každý člen má 1% členský podíl. Pokud však jeden z členů poskytl i další členský vklad ve výši 100 000 Kč, základní kapitál družstva je reprezentován částkou 600 000 Kč, členský vklad tohoto člena tvoří 5 000 + 100 000, tedy celkem 105 000 Kč a jeho členský podíl vyjadřuje zlomek 105 000/600 000, tedy má 17,5% členský podíl.*“³⁵ Takto vyjádřená hodnota členského podílu není úplně přesná z důvodu výkyvů hodnoty základního kapitálu družstva vlivem různých okolností. Přesto ale existuje potřeba znát aktuální výši členského podílu pro účely exekučního řízení. Dojde-li k postihnutí členského podílu exekučním řízením, má družstvo povinnost vyplatit vypořádací podíl oprávněnému a výše tohoto podílu je počítána z výše členského podílu náležejícímu členu družstva, jehož členství zaniklo.

³⁵ Cit. Dvořák, T. Družstevní právo. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 64 s.

2.4 Zánik členství v družstvu z důvodu postihnutí jeho členského podílu exekučním řízením

Důvody zániku členství v družstvu jsou zakotveny zákonem, kde je ustanoven jejich taxativní výčet. V tomto výčtu také nalezneme zánik členství v družstvu z důvodu exekuce postižením členského podílu. Členství v družstvu v tomto případě zaniká dnem vydání exekučního příkazu k postižení členského podílu po právní moci usnesení o nařízení exekuce. Vypořádací podíl náležející členu, jehož členství zaniklo, je použit na umoření pohledávky oprávněného. „*Na exekuci se jinak použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky (§ 65 EŘ).*“³⁶

2.5 Vypořádací podíl

Zanikne-li členství člena v družstvu, má tento člen právo na vypořádací podíl. Právo na vypořádací podíl je zakotveno zákonem a ani stanovy družstva nemohou toto právo narušit. Je ovšem povinností, aby stanovy obsahovaly, jakým způsobem dojde k vypořádání členského podílu při zániku členství. Jakýkoliv důvod zániku členství člena družstva vede k vytvoření vypořádacího podílu. Pokud ale dojde k zániku členství člena z důvodu postihnutí jeho členského podílu exekučním řízením, bude vypořádací podíl vyplacen na umoření pohledávky oprávněného.

„*Výše vypořádacího podílu se určí poměrem splaceného členského vkladu dosavadního člena násobeného počtem ukončených roků jeho členství k souhrnu splacených členských vkladů všech členů násobených ukončenými roky jejich členství (§ 233 odst. 2 ObchZ).*“³⁷ Podle nové právní úpravy, dle zákona o obchodních korporacích „*se vypořádací podíl určí poměrem splněné vkladové povinnosti člena, kterému v daném účetním období zaniklo členství, k členskému vkladu vůči souhrnu splněných vkladových povinností*

³⁶ Cit. Dvořák, T. Družstevní právo. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 97 s.

³⁷ Cit. Dvořák, T. Družstevní právo. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 74 s.

všech členů k členským vkladům k poslednímu dni tohoto účetního období.“³⁸

Jedná-li se o ukončení členství v bytovém družstvu z důvodu postihnutí družstevního podílu exekucí, je nově ustanoveno, že je možné družstevní byt dražit a výtěžek z takové dražby, potom tvoří vypořádací podíl. Ostatní družstevníci bytového družstva mají v takovéto dražbě předkupní právo.

2.6 Judikát o obnově účasti v družstvu

Krajský soud v Ostravě rozhodoval v senátě v právní věci žalobce, kterým je Stavební bytové družstvo Těšíňan, proti žalované V. R., o vyklizení bytu, o odvolání žalované proti rozsudku Okresního soudu v Karviné. Svým rozhodnutím změnil Krajský soud rozsudek okresního soudu tak, že žaloba na vyklizení bytu se zamítá.

„Okresní soud napadeným rozsudkem uložil žalované povinnost vyklidit byt č. 27, na ul. Okružní, o velikosti 1+3, v 5. Podlaží bytového domu č. p. 1732 v Českém Těšíně do 15 dnů od právní moci rozsudku, a dále povinnost zaplatit žalobci náklady řízení ve výši 7.941,- Kč k rukám zástupkyně žalobce do tří dnů od právní moci rozsudku.“³⁹

Žalovaná s rozhodnutím soudu nesouhlasila a podala proti rozsudku odvolání s námitkou. Námitka se týkala nesouhlasu s postupem okresního soudu, který podle ní nepřihlédl k tomu, že byl žalované udělen čas, aby splatila finanční částku pro vyřízení exekuce a byla jí dána informace, že bude následně vše uvedeno do pořádku. Žalovaná tedy doplatila exekutorskému úřadu částku ve výši 47 000,- Kč a počítala s tím, že stavební bytové družstvo takto vysokou částku ocení. Následně donesla na stavební bytové družstvo další částku v hodnotě 53 000,- Kč. Ovšem tato částka nebyla družstvu předána, z důvodu jejího jiného účelu. Z dostupných informací vyplývá, že tato částka měla být použita na vyplacení podílu jejímu bývalému manželovi. Proti tomuto využití se žalovaná ohradila, jelikož se prý její bývalý manžel za posledních 10 let nijak nepodílel na hrazení nájmu, ani na výdajích určených k rekonstrukci. Na základě všech těchto informací žalovaná navrhl, aby tyto informace odvolací soud bral na zřetel a zmírnil

³⁸ Cit: Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, § 623 (1)

³⁹ slv.cz/KSSEMOS42Co283/2011

rozhodnutí okresního soudu.

„Žalobce namítl potvrzení rozsudku jako věcně správného. Poukázal na to, že na základě pravomocného exekučního příkazu č. j. 103Ex 03948/07-17 ze dne 15. 5. 2008, kterým byla postižena členská práva a povinnosti žalované a jejího bývalého manžela, žalované a jejímu bývalému manželu ke dni 20.7.2007 zaniklo členství v družstvu a současně nájem družstevního bytu. Žalovaná požádala o obnovení členství v družstvu, a proto byla žalobcem vyzvána, aby uhradila polovinu členského podílu ve výši 53 623,- Kč. Tuto částku žalovaná neuhradila, proto její členství nebylo obnoveno. U jednání zástupkyně žalobce upřesnila, že členský podíl žalované a jejího bývalého manžela ve výši 107.246,- Kč je stále na účtu družstva. Družstvo chtělo vyplatit polovinu členského podílu bývalému manželu žalované, k tomu však nedošlo, neboť ten nesdělil číslo svého účtu. Významné je i to, že žalovaná má dluhy na nájemném. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek v celém rozsahu včetně řízení, které předcházelo jeho vydání podle § 214 odst. 1 o. s. ř., se závěrem, že odvolání žalované je důvodné.“⁴⁰

Okresní soud, po přezkoumání věci dospěl ke zjištění, že majetek žalované byl postihnut exekucí. Došlo k vydání exekučního příkazu, jenž měl za následek postihnutí členských práv a povinností žalované v družstvu. Exekuční příkaz, byl ale později zrušen, protože došlo k naplnění účelu exekuce zaplacením pohledávky žalovanou, včetně nákladů exekuce. Jelikož došlo ke kompletnímu vymožení dlužné částky i zaplacení nákladů s exekucí spojených, soudní exekutor exekuční příkaz zrušil. Okresní soud však shledal obnovení členství v družstvu podle § 231 odst. 2 obchodního zákoníku v tomto případě jako nemožné, protože podmínkou obnovy je, že byl pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením členských práv a povinností člena družstva nebo byla pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního předpisu.

Odvolací soud, přezkoumal poznatky a závěry okresního soudu a došel k jinému právnímu názoru. *„Podle § 231 odst. 1 obchodního zákoníku členství zaniká písemnou dohodou, vystoupením, vyloučením, prohlášením konkursu na majetek člena, zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku člena, pravomocným nařízením výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností, vydáním exekučního příkazu k postižení*

⁴⁰ slv.cz/KSSEMOS42Co283/2011

členských práv a povinností po právní moci usnesení o nařízení exekuce nebo zánikem družstva. Podle § 231 odst. 2 obchodního zákoníku, jestliže byl zrušen konkurs na majetek člena z jiných důvodů než po splnění rozvrhového usnesení nebo proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, jeho členství se obnovuje; jestliže již družstvo vyplatilo jeho vypořádací podíl, musí jej do 2 měsíců od zrušení konkursu v družstvu nahradit. To platí obdobně i v případě, že byl pravomocně zastaven výkon rozhodnutí postižením členských práv a povinností člena v družstvu nebo pravomocně zastavena exekuce podle zvláštního právního předpisu. Podle § 47 odst. 5 zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění účinném od 1. 11. 2009 / srovnej Čl. II., odst. 1. zák. č. 286/2009 Sb. /, (dále jen e. ř.), provedením exekuce a zastavením exekuce zanikají účinky všech vydaných exekučních příkazů.“⁴¹

Žalovaná opřela svá tvrzení, dle mého, na velice logických závěrech. Exekuční příkaz vydán k postihnutí jejích členských práv a povinností byl zrušen soudním exekutorem, protože žalovaná beze zbytku zaplatila vymáhanou pohledávku a spolu s ní i náklady spojeny s exekucí. Ačkoliv nedošlo k prodeji členského podílu žalované na umoření vymáhané pohledávky, byla pohledávka žalovanou umořena a nezbyl tedy zde nejmenší prostor pro to, aby vedení exekuce pokračovalo.

Co se týká otázek obnovení účasti, nebo předejití zániku účasti v družstvu, je mezi obchodním zákoníkem a exekučním řádem určitý nesoulad. Je tedy na soudech, aby tento problém vyřešili pomocí judikatury. Pokud jde o novou právní úpravu, ustanovení týkající se této otázky v zákonu o obchodních korporacích doznalo oproti staré právní úpravě minoritních změn a s odstupem času se ukáže, zdali tato nová úprava také nebude potřebovat doplnit o rozhodnutí soudů.

„Soudní výkon rozhodnutí nařízený k vymožení peněžitého plnění je založen na postižení konkrétního majetku povinného jedním ze způsobů podle výběru oprávněného a skončí vymožením pohledávky nebo zastavením výkonu rozhodnutí. Fakticky tak mohou nastat pouze dvě situace, první, že pohledávka oprávněného bude uspokojena z postižených členských práv a povinností povinného v družstvu, nebo druhá, že výkon rozhodnutí bude zastaven. S uvedeným přiléhavě koresponduje ustanovení § 231 odst. 2

⁴¹ slv.cz/KSSEMOS42Co283/2011

obchodního zákoníku, které se zastavením výkonu rozhodnutí postižením členských práv a povinností člena v družstvu spojuje obnovení členství v družstvu. Exekuční řád je však postaven na zcela jiné konstrukci, pokud jde o rozsah majetku, který lze v exekuci postihnout. Způsob vymáhání peněžité pohledávky určuje soudní exekutor, který je oprávněn vydat více exekučních příkazů postihujících různý majetek či majetková práva povinného (srovnej § 47 odst. 1 e. ř.). K vymožení pohledávky však může dojít pouze některým ze soudním exekutorem zvolených způsobů.“⁴²

V minulosti nebylo zcela jasné jak přistupovat k zániku exekuce, můžeme narazit na variantu, kdy je na vymožení pohledávky vydáno více exekučních příkazů, ale umoření pohledávky je odrazem pouze jednoho z nich. V tomto případě si právo nebylo jisto, zda-li ignorovat ostatní exekuční příkazy a exekuci mít jako celek za dokončenou, nebo zda-li je potřeba, vydat formální prohlášení o zastavení všech exekucí spojených s touto pohledávkou. Nejvyšší soud se přiklonil v této otázce k variantě, že je potřeba formálně exekuci zastavit.

Odvolací soud dospěl k závěru, že zrušením exekučních příkazů exekutorem, je v tomto případě žádoucí a na základě tohoto zjištění potvrdil zánik účinku exekučního příkazu ze zákona s následkem obnovení členství v družstvu žalované i jejího bývalého manžela. Spolu s tím byl obnoven i nájemní vztah a není tedy možné, aby bylo vyhověno požadavku žaloby a to vyklizení bytu.

⁴² slv.cz/KSSEMOS42Co283/2011

3. Exekuce

3.1 Předpoklady pro exekuci

Aby mohla být exekuce nařízena, nebo provedena zakotvuje zákon určité procesní podmínky, které musejí být splněny. Tyto podmínky musejí být splněny bezpodmínečně, v případě nesplnění některé podmínky je exekuce nepřipustná. Ze zákona také vyplývá povinnost odstranit nedostatky, které brání ve splnění těchto procesních podmínek. Pokud se jedná o neodstranitelný nedostatek, nelze exekuci nařídit a řízení musí být zastaveno. Zákon procesní podmínky zakotvuje taxativním výčtem, řadíme mezi ně například příslušnost soudu, pravomoc soudu, procesní způsobilost a návrh na exekuci.

Exekuční titul je listina vydávaná oprávněným orgánem, zákon ji chápe jako materiální podmínku exekuce, která ukládá specifické osobě povinnost v určité době plnit. Stejně tak jako samotné exekuční řízení, tak i exekuční titul musí splňovat jisté formální a materiální náležitosti. *„Formální náležitosti vykonatelnosti rozhodnutí jsou uvedeny v rámci úpravy řízení nalézacího v §§ 161, 162 a 171 občanského soudního řádu. Nezbytným materiálním předpokladem pro exekuci je, aby práva a jím odpovídající povinnosti byly ve vykonávaném rozhodnutí určeny přesným a nepochybným způsobem, což ostatně plyne ze samé podstaty exekučního řízení.*⁴³ Aby mohla být nějaká povinnost exekučně vynucena, musí být přesně stanoveno, kdo je osoba oprávněného, kdo je osoba povinného, přesně určený rozsah plnění a lhůta, ve které k tomuto plnění musí dojít. Nebude-li exekuční titul splňovat veškeré podmínky, ale exekuce byla přesto nařízena, je zákonnou povinností exekuci zastavit.

Nařízení exekuce je podmíněno podáním návrhu. Jedná se o návrh na zahájení řízení, který musí obsahovat jakému soudu je adresován a musí v něm být specifikována osoba povinného a oprávněného. Další obligatorní povinností je určit způsob jakým má být exekuce provedena za předpokladu, že to nevyplývá z povahy věci. Oprávněný je povinen při vymáhání

⁴³ Cit: Schelleová I., a kolektiv, Exekuční řízení, Eurolex Bohemia, s. r. o. 2005, 50 s.

peněžitých prostředků uvádět majetek povinného, který má být předmětem exekuce a ze kterého se má umořit pohledávka oprávněného. Neexistuje obligatorní povinnost soudu zjišťovat rozsah majetku povinného a ani určovat způsob, kterým má být exekuce provedena. „*Povinností soudu je ovšem přezkoumat návrh na exekuci z toho hlediska, zda exekuce je navrhována v takovém rozsahu, jaký stačí k uspokojení pohledávky oprávněného, a posuzuje i vhodnost navrhovaného způsobu.*“⁴⁴ Z těchto důvodů soud disponuje několika zákonem stanovenými oprávněními. Jedná se například o možnost zúžit nařízení exekuce několika způsoby pouze na jeden způsob, nařídit odlišný způsob exekuce, než ten který zvolil oprávněný, protože způsob zvolený oprávněným soud shledal pro účely exekuce nevhodným. Soud má tedy plnou kontrolu nad tím, jakým způsobem bude exekuce provedena. Při svém rozhodnutí musí v první řadě zjistit, jestli nestačí k umoření pohledávky oprávněného méně způsobů provedení exekuce, než kolik jich navrhl oprávněný. Dojde-li k tomu, že soud zúží počet způsobů provedení exekuce a nakonec se ukáže, že takto nařízená exekuce není dostačující, aby umořila pohledávku oprávněného, není možné, aby soud své usnesení upravil, tak jak původně navrhoval oprávněný a exekuce byla provedena více způsoby podle původního návrhu. Nastane-li taková to situace, musí oprávněný podat zcela nový návrh na zahájení exekučního řízení. Ještě než dojde k samotnému nařízení exekuce, je soudce povinen porovnávat návrh na zahájení exekučního řízení s exekučním titulem, aby zajistil, že vymáhané právo uvedené v exekučním titulu je v souladu s tím, co uvádí oprávněný v návrhu na zahájení exekučního řízení. Tímto se zajišťuje, aby nedocházelo k vymáhání něčeho jiného, než toho co vymáháno má být.

V exekučním řízení má každé rozhodnutí vždy formu usnesení. Zákon umožňuje proti usnesení, kterým byla nařízena exekuce využít oprávněného prostředku v podobě odvolání. Právo podat odvolání je poskytnuto účastníkům řízení. Pokud jde o účastníka v osobě oprávněného, je do jisté míry limitován v možnostech podat takové to odvolání. Aby mohl oprávněný podat odvolání, musel by být jeho návrh na zahájení exekučního řízení alespoň z části zamítnut. V opačném případě, kdy je jeho návrhu plně vyhověno, nevzniká mu žádná újma a odvolání tedy není možné.

⁴⁴ Cit: Schelleová I., a kolektiv, Exekuční řízení, Eurolex Bohemia, s. r. o. 2005, 64 s.

3.2 Novela exekučního řádu a občanského soudního řádu

Novela exekučního řádu a občanského soudního řádu účinná od 1. 1. 2013 přinesla spoustu majoritních změn. Mezi ty toto změny patří například omezení dvojkolejnosti, na základě které byl výkon rozhodnutí prováděn soudem a exekuce prováděna exekutorem. Tohoto omezení bylo dosaženo ustanovením druhů nároků, jejichž vymáhání spadá pouze do kompetence soudů, a těch, které zase spadají do kompetence exekutorů. Věci, ve kterých je soud oprávněn rozhodovat jsou zakotveny v ustanovení § 251 odst. 2 občanského soudního řádu.

„Přijetím velké novely dochází k zamezení možnosti zneužívat pojmy „exekuce“. „exekutor“ a jiné tvary odvozené od těchto slov, díky čemuž zákon udělal definitivní přítrž různým soukromým vymahačům, kteří neoprávněným označováním svých firem jako „exekuční kancelář“ klamali jak dlužníky, tak i samotné věřitele. Všichni dlužníci a nejen oni tak již mohou mít jasno v tom, kdo je skutečný exekutor a kdo se jako exekutor pouze tváří a neoprávněně se za něj vydává. Označení „soudní exekutor“, „exekutorský úřad“ a související slova, která by mohla vést k jakékoliv záměně s těmito pojmy, už nyní nemůže v souladu se zákonem používat nikdo jiný než skutečný soudní exekutor. V případě porušení této povinnosti může být uložena pokuta až do výše 200.000,- Kč.“⁴⁵

Obecně můžeme říci, že celá nová právní úprava je vcelku zaměřena na limitování exekutorů. Jednou z těchto limitací, je například vytváření zvláštních účtů, na které jsou prostředky, vymožené exekutory ukládány a správa nad těmito účty spadá do kompetence ministerstva spravedlnosti. Co se týče evoluce práva, považuji to za krok správným směrem, nemyslím, že by bylo žádoucí, aby prostředky, které jsou předmětem vymáhané pohledávky, byli uschováni na osobním účtu exekutora. Rovněž bylo upraveno zacházení s neoprávněně zabavenými věcmi. Takto zabavené věci má povinnost exekutor vrátit na místo, kde k neoprávněnému zabavení věci došlo. Jedná se o další omezení exekutorů, avšak věřím, že to je k prospěchu vedení exekuce, bez zbytečných neduhů, které mohou vedením exekuce

⁴⁵ <http://www.exekucepraha.cz/files/pages/5-legislativa/novela-exekucniho-radu-pdf.pdf>

vzniknout. Nepočítaje minimalizování újmy poškozených způsobené případným neoprávněným výkonem exekuce.

„Jednou z novinek, kterou zcela jistě ocení všichni dlužníci, je zavedení povinnosti věřitelů zaslat svým dlužníkům takzvanou předžalobní výzvu, která se má uplatňovat v předexekuční fázi. Dlužník v této výzvě dostává možnost vyrovnat se se svým věřitelem ještě předtím, než je proti němu podána žaloba, případně později zahájeno exekuční řízení. Dosud totiž nebylo výjimkou, že dlužník o svém dluhu neměl žádné tušení, anebo alespoň tvrdil, že tomu tak je, a byl „velice překvapen“, když byl věřitelem zažalován. Dosud v praxi fungovalo, že věřitel mohl svůj nárok vůči povinnému uplatňovat, aniž by měl povinnost o tom dlužníka informovat. Díky přijatým změnám však nyní věřitel bude muset dlužníka v každém jednotlivém případě oficiální cestou kontaktovat s výzvou o zaplacení dluhu ještě předtím, než žalobu podá.“⁴⁶

Myslím, že tato změna je velice zásadní a bude mít jistě velký dopad na případy, kdy je k vymožení pohledávky uvalena exekuce na podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným nebo na podíl společníka v družstvu. Právní úprava týkající se tohoto druhu exekuce je velice agresivní vůči zachování členství ve společnosti nebo v družstvu. Je tedy žádoucí, předejít zrušení účasti ve společnosti s ručením omezeným nebo zrušení účasti v družstvu a následným komplikacím a dalším nákladům spojených s obnovou těchto členství.

Ministerstvo spravedlnosti, v jehož kompetenci jsou již nově zavedeny účty, na kterých se uchovávají vymožené pohledávky, se také stará o nově zřízený rejstřík zahájených exekucí, do kterého se musí obligatorně zapsat všechny zahájené exekuce.

„Podle nové právní úpravy došlo i ke změnám v otázce opravných prostředků, a to sjednocením opravného prostředku. Dosud v exekucích prakticky fungovaly dva opravné prostředky, a to odvolání proti usnesení o nařízení exekuce a návrh na zastavení exekuce. Možnost podat odvolání však odpadla a opravný prostředek povinného se spojil v jeden univerzální opravný institut, jímž je návrh na zastavení exekuce, který má odkladný účinek. Povinný má tedy jednak možnost vznést námitky podjatosti exekutora ve lhůtě osmi dnů od doručení vyrozumění o zahájení exekuce, anebo podat návrh na zastavení exekuce v patnáctidenní lhůtě ode dne, kdy se dozvěděl o

⁴⁶ <http://www.exekucepraha.cz/files/pages/5-legislativa/novela-exekucniho-radu-pdf.pdf>

*důvodu zastavení exekuce. Pokud se zastavením nebudou souhlasit všichni účastníci, bude o návrhu na zastavení exekuce rozhodovat soud.*⁴⁷

Zásadní a naprosto klíčovou změnou, je možnost dražit podíl v bytových družstvech na základě ustanovení § 320aa a 320ab občanského soudního řádu. Do této doby se hodnota družstevního bytu rovnala hodnotě vypořadacího podílu stanoveného podle pravidel obchodního zákoníku. Tato právní úprava měla však markantní nedostatek, skutečná hodnota družstevního bytu zpravidla zdaleka převyšovala vypořadací podíl stanovený obchodním zákoníkem. Tato situace vytvářela velice špatné prostředí pro úspěšné vymožení pohledávky. Nejenom, že prostředky získané z vypořadacího podílu stanoveného na základě obchodního zákoníku nemuseli stačit na plné pokrytí vymáhané pohledávky, ale také tato situace dlužníkovy prohloubila jeho problémy s exekucí a mohla mu způsobit daleko větší újmu, než následky způsobené vedením exekuce a stanovení hodnoty vypořadacího podílu podle nové právní úpravy.

*„Další příjemnou novinkou pro obě strany exekučního řízení je odpadnutí nutnosti za všech okolností prodat nemovitost povinného. Dluh již totiž nově lze umořovat také prostřednictvím peněz získaných z pronájmů bytu či domu dlužníka v rámci takzvané správy nemovitosti, nebo též sekvestrace jako alternativy k dražbě nemovitosti. Tímto novým exekučním způsobem je exekutorovi dána možnost přikázat dlužníkovi povinného, aby užitky plynoucí z nemovitosti skládal na jím určený účet, a zakázat mu, aby je poskytoval povinnému, provedl na ně započtení nebo s nimi jinak nakládal. Právní úprava předpokládá i situace, kdy užitky plynoucí z nemovitosti nebudou v penězích. Ustanovení § 320f odst. 5 občanského soudního řádu stanoví, že v takovém případě budou tyto užitky odevzdány soudu, případně exekutorovi, který se postará o jejich zpeněžení dražbou.*⁴⁸ Považuji za velice žádoucí, že povinný již nemusí za každou cenu prodat nemovitost. Pokud i bez prodeje nemovitosti lze dosáhnout stavu, kdy je pohledávka umořena, lze toto považovat za daleko přiměřenější způsob vyplacení oprávněného. Zvláště když přihlédneme k tomu, že je nízká pravděpodobnost, aby dlužník z prodeje nemovitosti získal přesně stejnou částku, jaká je reálna hodnota prodávané nemovitosti a navíc musel snížit zisk o náklady s prodejem

⁴⁷ <http://www.exekucepraha.cz/files/pages/5-legislativa/novela-exekucniho-radu-pdf.pdf>

⁴⁸ <http://www.exekucepraha.cz/files/pages/5-legislativa/novela-exekucniho-radu-pdf.pdf>

spojené.

S odstavcem výše, velice úzce souvisí další změna zavedena novou zákonnou úpravou a jen dokazuje, jak moc je žádoucí, umožnit povinnému vyhnout se prodeji nemovitosti. Tato změna se týká snižování ceny nemovitosti při opakování dražby, pokud se nemovitost v prvním kole dražby neprodala. Zákon umožňuje snížit cenu nemovitosti až na 25% její ceny. Takové markantní snížení ceny může mít nakonec podobný dopad, jako stanovování vypořádacího podílu v bytových družstvech na základě staré právní úpravy, dle obchodního zákoníku.

3.3 Judikát o zastavení exekuce

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě v exekuční věci oprávněného R. D., proti povinnému R. J., o dovolání povinného proti usnesení Krajského soudu v Plzni tak, že usnesení Krajského soudu v Plzni a usnesení Okresního soudu Plzeň – jih zrušil a vrátil věc soudu prvního stupně, aby jí znovu projednal.

Okresní soud Plzeň – jih řízení o návrhu na zastavení exekuce zastavil a krajský soud toto rozhodnutí svým usnesením potvrdil. Rozhodnutí odvolacího soudu se zakládalo na stejných závěrech jako rozhodnutí soudu prvoinstančního. „*Návrh, jímž se povinný domáhal zastavení exekuce proto, že se exekuční titul nestal vykonatelným, nelze projednat pro absenci procesní podmínky (§ 104 odst. 1 věta první, § 254 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění pozdějších předpisů, dále též jen o.s.ř.). V době, kdy soud prvního stupně o návrhu rozhodoval, byly pohledávka s příslušenstvím a náklady exekuce vymoženy; pověření soudního exekutora (dále jen exekutor) k provedení exekuce tak zaniklo (§ 51 písm. c/ zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti / exekuční řád / a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dále jen zákon č. 120/2001 Sb.) Byla-li exekuce provedena (splnění povinnosti vymoženo), zanikají podle odvolacího soudu právní účinky všech exekučních příkazů, které exekutor vydal, a zastavení exekuce nepřipadá v úvahu.*“⁴⁹

Povinný dovoláním vyjádřil nesouhlas s rozhodnutím odvolacího soudu,

⁴⁹ slv.cz/20Cdo2706/2007

podle něho provedení exekuce nezakládá překážku, která by znemožňovala projednání jeho návrhu na zastavení exekuce. Své tvrzení dále opírá o fakt, že osoba, kterou zmocnil, aby ho v nalézacím řízení zastupovala, neobdržela do vlastních rukou podkladové rozsudky. Z toho vyplynulo, že došlo k nařízení exekuce bez existence vykonatelného titulu. Jeho následným krokem bylo podání návrhu, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů projednávajících věc v prvním a druhém stupni a věc vrátil prvoinstančnímu soudu ke znovu projednání.

„Jelikož vady podle ustanovení § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a/ , b/ a odst. 3 o. s. ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), k nimž je dovolací soud je-li dovolání přípustné povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.), v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani ze spisu, a protože jinak je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je předmětem dovolacího přezkumu posouzení otázky, zda vymožení pohledávky s příslušenstvím a nákladů exekuce vylučuje (věcné) projednání návrhu povinného na zastavení exekuce z důvodu uvedeného v § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.“⁵⁰

Pokud se právní posouzení věci odráží v ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. je pro jeho správnost důležité, aby nebyla věc posouzena podle špatného právního ustanovení, které nelze takto použít, nebo aby nedošlo k výkladu, sice podle správného právního ustanovení, ale špatně interpretovaného.

„Podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., které se použije i pro exekuční řízení (viz § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb.), bude výkon rozhodnutí (exekuce) zastaven, jestliže byl nařízen, ačkoliv se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným. V projednávaném případě nařídil (pravomocně) k vydobytí pohledávky 1.196.460,- Kč s 16 % úroky z prodlení od 17. 8. 1995 do zaplacení nákladů nalézacího řízení (47.860,- Kč) a exekučních nákladů Okresní soud Plzeň – jih usnesením ze dne 20. 6. 2003, č. j. Nc 1849/2003-37 (potvrzeným usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 27. 2. 2004, č. j. 13 Co 724/2003-88), exekuci, jejímž provedením pověřil exekutora. Usnesením ze dne 10. 12. 2004, č. j. 9 Nc 1849/2003-127, Okresní soud Plzeň – jih exekuci co do 576.147,- Kč s 16 % úroky z prodlení od 25. 8. 2003 do zaplacení

⁵⁰ slv.cz/20Cdo2706/2007

*(pravomocně) zastavil. Exekuce byla nařízena na podkladě rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 10. 10. 2000, č. j. 23 Cm 2091/95-47, který byl potvrzen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 12. 2001, č. j. 6 Cmo 161/2001-87; podle doložky, jímž byl stejnopis opatřen, nabyl rozsudek právní moci 23. 2. 2002 a vykonatelnosti 27. 2. 2002.*⁵¹

Nežli může být vydáno nařízení k exekuci, soud musí zjistit několik zásadních podmínek, aby mohl takové nařízení vydat. Zásadní věcí, je vykonatelnost exekučního titulu na základě zákonného ustanovení, podle kterého byl vydán. Vykonatelný exekuční titul je prezentován jak formální, tak materiální stránkou. Tyto dvě složky jsou nedílnou součástí exekučního titulu, pokud má jeho prostřednictvím dojít k výkonu exekuce. Stane-li se, že exekuční titul tyto podmínky nespĺňuje, může povinný bez dalšího navrhnout zastavení výkonu exekuce.

Nabytí právní moci exekučního titulu v podobě rozsudku vydaného prvoinstančním soudem v občanském soudním řízení a potvrzen rozsudkem soudu odvolacího je uskutečněno dnem doručení potvrzujícího rozsudku soudu, který rozhodoval v druhé instanci. Na základě zákona, pokud soud v rozsudku uložil povinnému nějakou povinnost, je nutné tuto povinnost splnit do tří dnů od nabytí právní moci rozsudku, nejde-li o vyklizení bytu, tam je lhůta delší. „Zastavit výkon rozhodnutí (exekuci) podle § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. je namístě zejména tehdy, jestliže existující rozhodnutí (nebo jiný titul) je způsobilé (formální) vykonatelnosti nabyt, ale dosud se tak nestalo (např. proto, že nebylo doručeno těm, kterým se jeho stejnopis doručit musí, nebo proto, že sice doručeno bylo, ale neuplynula lhůta k plnění). V této souvislosti je vhodné připomenout, že rozhodnutí vydané v občanském soudním řízení ukládající zaplacení peněžité částky musí splňovat podmínku formální vykonatelnosti v době, kdy je exekuční řízení zahájeno (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1105/2005), a že případný nedostatek jeho doručení povinnému nemůže odstranit sám exekuční soud (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 1998, sp. zn. 21 Cdo 857/98).“⁵²

Ustanovení § 268 odst. 1 písm. g/ o. s. ř., dovoluje exekuci zastavit za předpokladu, že po vydání rozhodnutí zaniklo přiznané právo, nedošlo již

⁵¹ slv.cz/20Cdo2706/2007

⁵² slv.cz/20Cdo2706/2007

k jejímu provedení. Pokud se ale podíváme na ustanovení § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. tato idea z tohoto ustanovení nelze dovodit ani výkladem. Zdůvodnit si to můžeme obecnou premisou, že umořením pohledávky s veškerým příslušenstvím a nákladů vynaložených na exekuci nařízené na základě exekučního titulu, který nevznikl, nebo exekučního titulu, který ještě nenabyl vykonatelnosti anebo exekučního titulu, který o nabytou vykonatelnost přišel ještě před nařízením exekuce, by znamenalo neoprávněný zásah do práv dlužníka.

„Právní posouzení odvolacího soudu (že provedení exekuce je negativní překážkou řízení o návrhu na její zastavení podle § 268 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., jinak řečeno, že provedení exekuce brání věcnému rozhodnutí o takovém návrhu) tedy správné není a dovolací důvod podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř. byl tudíž uplatněn po právu: Nejvyšší soud proto aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) napadené rozhodnutí zrušil. Protože asi soud prvního stupně věc neposoudil v souladu s tím, co bylo uvedeno, vztahují se důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, i na jeho rozhodnutí; Nejvyšší soud proto zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.“⁵³

⁵³ slv.cz/20Cdo2706/2007

4. Závěr

Myslím, že právní otázky na téma zániku účasti ve společnosti s ručením omezeným a zániku účasti v družstvu z důvodu postihnutí podílu exekucí, mají nelehká řešení, právní úprava této problematiky musela být často upravována judikaturou a i samotné usnesení soudů si velice často ve svých výkladech odporovali. Nová právní úprava však přinesla spoustu nových věcí, které se mě z velké většiny jeví jako krok správným směrem, co se evoluce práva týče.

5. Seznam použitých zdrojů

Literatura:

1. ŠVARC, Zbyněk et al. Základy obchodního práva. 2. Vyd. 2009
2. Dvořák, T. Společnost s ručením omezeným. 2., přepracované a rozšířené vydání, 2005
3. Hejda, J. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, 2010
4. Dvořák, T. Družstevní právo. 3. vydání. 2006
5. Helešic, F. Družstevní právo v kostce. 1. vydání. 20067
6. Schelleová I., a kolektiv, Exekuční řízení, 2005

Zákony:

1. Exekuční řád – č. 120/2001 Sb.
2. Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

Webové portály:

1. www.epravo.cz
2. www.exekucepraha.cz
3. www.slv.cz

Judikatura:

1. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 393/2005
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 29 Odo 850/2006
3. Rozhodnutí 29Cdo339/2008

4. Rozhodnutí KSSEMOS42Co283/2011
5. Rozhodnutí 20Cdo2706/2007

Jiné zdroje:

1. Kateřina Heroutová, seminární práce, Uvolněný a vypořádací podíl, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, Praha 13. 4. 2013
2. Martin Švéda, článek Kmenový list v měsíčníku Právní rádce